

POVEZIVANJE ZBIRKI KULTURNE
OPOZICIJE IZ DOBA SOCIJALIZMA

COURAGE
connecting collections

Grupna grupa u Sarajevu, 1991. Foto: Biserko Basić, © Kolekcija Martina Dukić

Razumijevanje
kulture baštine
neslaganja u bivšim
socijalističkim
državama

7 festival
hrvatskih
digitalizacijskih
projekata

D FEST
27. - 28. travnja 2017.
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

*Predstavljanje projekta iz
EU programa Obzor 2020*

COURAGE

dr. sc. Teodora Shek Brnardić, nacionalna koordinatorica

NSK, 27. travnja 2017.

Ovaj projekt financira okvirni program Europske unije za istraživanja i inovacije Obzor 2020. preko ugovora za dodjelu bespovratnih sredstava br. 692919

Cultural Opposition: Understanding the Cultural Heritage of Dissent in the Former Socialist Countries (COURAGE)

Kulturna opozicija: Razumijevanje kulturne baštine neslaganja u bivšim socijalističkim državama (COURAGE)

Grupa Gorgona gleda u zemlju, 1961. Kolekcija Marinko Sudac

Osnovne informacije o projektu COURAGE

- Odobren u okviru poziva „REFLECTIVE-4-2015: Cultural opposition in the former socialist countries” (Research & Innovation Actions)
- Trajanje 36 mjeseci: 1. veljače 2016.-31. siječnja 2019.
- Maksimalna odobrena financijska sredstva: 2,5 mil. EUR

The screenshot displays the 'RESEARCH & INNOVATION Participant Portal' for the European Commission. The main content area is titled 'TOPIC : Cultural opposition in the former socialist countries'. Key details include: Topic identifier: REFLECTIVE-4-2015; Publication date: 11 December 2013; Types of action: RIA Research and Innovation action; DeadlineModel: single-stage; Opening date: 10 December 2014; Deadline: 28 May 2015 17:00:00; Time Zone: (Brussels time). The page also features a sidebar with 'EU Programmes 2014-2020' and 'FP7 & CIP Programmes 2007-2013' sections, and a 'Submission Service' section stating 'No submission system is open for this topic.' There are also sections for 'Topic Description', 'Topic conditions and documents', and 'Get support' with '+ More' links.

Koordinator i partneri

Koordinator

1. dr. sc. Sándor Horváth, Istraživački centar za humanističke znanosti, Mađarska akademija znanosti (MTA BTK)

Partneri

2. Poljska akademija znanosti, Institut za filozofiju i sociologiju (IFIS PAN)
3. Trinity College, Dublin (TCD)
4. Institut za istočnu i jugoistočnu Europu, sveučilište Regensburg (IOS)
5. Centar za društvene znanosti, Mađarska akademija znanosti (MTA TK)
6. Litavski povijesni institut (LII)
7. Karlovo sveučilište u Pragu (CUNI)
8. Sveučilište Bukurešt (UB)
9. **Hrvatski institut za povijest (HIP)**
10. Komenijevo sveučilište u Bratislavi (U KO)
11. Sveučilište Oxford (UOXF)
12. Institut za računarstvo i kontrolu, Mađarska akademija znanosti i umjetnosti (MTA SZTAKI)

Tim HIP-a i vanjski suradnici

1. Dr. sc. TEODORA SHEK BRNARDIĆ, *nacionalna koordinatorica*
2. Dr. sc. JOSIP MIHALJEVIĆ, zamjenik koordinatorice
3. Dr. sc. LIDIJA BENCETIĆ, istraživač
4. Dr. sc. STIPE KLJAIĆ, istraživač
5. Dr. sc. ALBERT BING, istraživač

Vanjski suradnici

6. NENAD BUKVIĆ, HDA, istraživač
 7. Dr. sc. TATJANA ŠARIĆ, HDA, istraživač
 8. Mag. oec. INES CIGULA, financijska koordinatorica
-

Djelokrug istraživanja

razdoblje socijalizma
(FNRJ/SFRJ od 1945. do 1990.)

+ iseljeničke zajednice
širom svijeta

+ iseljeni
štvo

Koje teme u zbirkama tražimo i obrađujemo?

DRŽAVNA I PARTIJSKA
KONTROLA

KULTURNE
INSTITUCIJE

VJERSKE
INSTITUCIJE

EMIGRACIJA

NEOAVANGARDNA
UMJETNOST

OMLADINSKA
KULTURA

POP I ALTERNATIVNA
KULTURA

DRUŠTVENI
POKRETI

FILOZOFSKI POKRETI

NACIONALNI POKRETI

NACIONALNE MANJINE

PARTIJSKI
DISIDENTI

Ciljne skupine: kome su namijenjeni rezultati?

- 1. stručno osoblje u zbirkama (muzejski kustosi, arhivisti, knjižničari, vlasnici privatnih zbirki)
- 2. tvorci kulturnih politika u Europskoj komisiji, kao i na nacionalnoj i lokalnoj razini
- 3. znanstvenici, istraživači, stručnjaci, učitelji
- 4. mlađe generacije

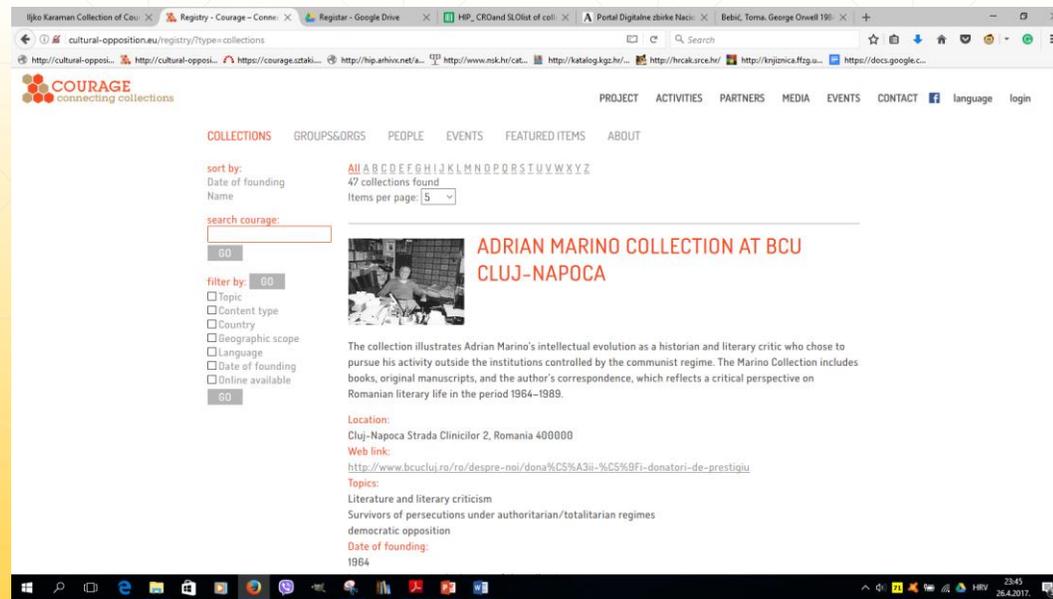

Što ćemo napraviti?

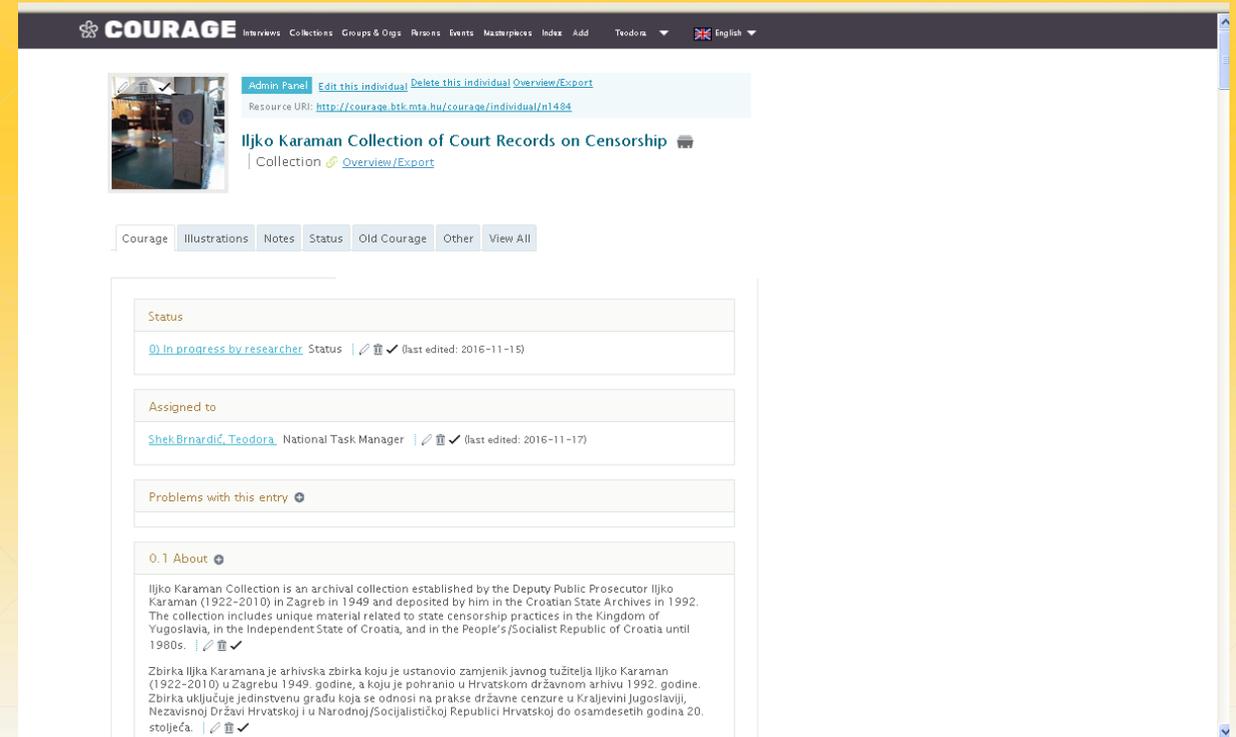

Prva digitalna baza ili registar europskih zbirki u privatnom ili javnom vlasništvu, na mreži ili izvan nje, koje svjedoče o održavanju različitih oblika kulturne opozicije u bivšim socijalističkim državama.

Odgovore na pitanja kako ove zbirke djeluju, koje uloge imaju u svojim društvima i kako predstavljaju svoje gradivo i saznanja domaćoj i međunarodnoj javnosti.

The screenshot shows the COURAGE website interface. The header includes the logo and navigation links: PROJECT, ACTIVITIES, PARTNERS, MEDIA, EVENTS, CONTACT, language, and login. The main content area displays search results for 'ADRIAN MARINO COLLECTION AT BCU CLUJ-NAPOCA'. It includes a search bar, a list of filters (Topic, Content type, Country, Geographic scope, Language, Date of founding, Online available), and a detailed description of the collection. The description states: 'The collection illustrates Adrian Marino's intellectual evolution as a historian and literary critic who chose to pursue his activity outside the institutions controlled by the communist regime. The Marino Collection includes books, original manuscripts, and the author's correspondence, which reflects a critical perspective on Romanian literary life in the period 1964-1989.' It also provides location, web link, and topics information.

The screenshot shows the COURAGE website profile page for 'Iljko Karaman Collection of Court Records on Censorship'. The header includes the logo and navigation links: Interviews, Collections, Groups & Orgs, Prisons, Events, Masterpieces, Index, Add, Teodora, and English. The main content area displays the collection's name, a thumbnail image, and a list of tabs: Courage, Illustrations, Notes, Status, Old Courage, Other, and View All. The 'Status' tab is selected, showing the collection's status as 'In progress by researcher' and assigned to 'Shek Brnardić, Teodora, National Task Manager'. The 'About' section provides a detailed description of the collection: 'Iljko Karaman Collection is an archival collection established by the Deputy Public Prosecutor Iljko Karaman (1922-2010) in Zagreb in 1949 and deposited by him in the Croatian State Archives in 1992. The collection includes unique material related to state censorship practices in the Kingdom of Yugoslavia, in the Independent State of Croatia, and in the People's/Socialist Republic of Croatia until 1980s. Zbirka Iljka Karamana je arhivska zbirka koju je ustanovio zamjenik javnog tužitelja Iljko Karaman (1922-2010) u Zagrebu 1949. godine, a koju je pohranio u Hrvatskom državnom arhivu 1992. godine. Zbirka uključuje jedinstvenu građu koja se odnosi na praksu državne cenzure u Kraljevini Jugoslaviji, Nezavisnoj Državi Hrvatskoj i u Narodnoj/Socijalističkoj Republici Hrvatskoj do osamdesetih godina 20. stoljeća.'

1. Faza – identifikacija zbirki u AKM ustanovama i privatnim zbirkama

INICIJALNA LISTA

162 ZBIRKI U HRVATSKOJ

-prevladajuće teme:
emigracija
neoavangarda
vjerske institucije

cilj – opisati barem 70 zbirki u registru

39 ZBIRKI U SLOVENIJI

-prevladajuće teme:
društveni pokreti
omladinska kultura
popularna kultura

cilj-opisati barem 30 zbirki

FINALNA LISTA=100 ZBIRKI!!!

Initial list of collections to be studied in COURAGE

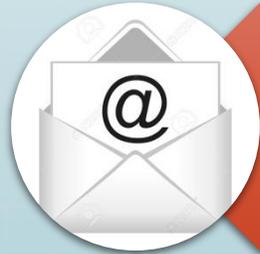
researcher: Teodora Štek, Elencrk, Josip Vrhovc

Name of the Institute holding the collection (in English)	Name of the Institute holding the collection (original)	Name/Title of the Collection (English)	Name/Title of the Collection (original)	Place (city; or web)	type (e.g. archive, museum, library, other.....)	owner (e.g. private, public, other.....)	content (type, topic) e.g. books, photos (form, types of material in the collection)	contact(s) name/email to the coll. (if available)	other (topic)
Pontifical Croatian College of St. Jerome	Arhiv Papinski Hrvatski Zavod sv. Jeronima	Augustin Juretić Personal Papers	Augustin Juretić (1890.-1954.)svećenik i emigrant blizak HSS-u	Rome	archive	private	archival records, photos, manuscripts	Marko Durin	emigration, religious
Pontifical Croatian College of St. Jerome	Arhiv Papinski Hrvatski Zavod sv. Jeronima	Jozo Kijaković Personal Papers	Ostavština Joze Kijakovića	Rome	archive	private	archival records, photos, manuscripts	Josip Dukić	emigration, religious TSB
State archive in Pazin	Državni arhiv u Pazinu	Fund of Ideological commission	Zbirka iz fonda ideološke komisije	Pazin	archive	public	archival records, photos, manuscripts	Jasna Mrkonjić	state control LB
State archive in Sisak	Državni arhiv u Sisku	Communal board of UAWV/HV Sisak, 1956 – 1997	Zbirka iz fonda HR-DASK-S56: Općinski odbor SUBNOR-a Sisak, 1956 – 1997.	Sisak	archive	public	archival records, photos, manuscripts	Nela Kušanić	state control JM
State archive in Vukovar	Državni arhiv u Vukovaru	District committee of the Croatian Communist Party Vukovar, 1945-1955	KOTARSKI KOMITET KPJ VUKOVAR (HR-DAVU-VK-330), 1945. - 1955., Sjednički zapisi, kut. 4 i 5.	Vukovar	archive	public	archival records, photos, manuscripts	Petar Elez	state control, party
Open Society Archive	Open Society Archive	HU OSA 300 Records of Radio Free Europe/Radio Liberty Research Institute	HU OSA 300 Records of Radio Free Europe/Radio Liberty Research Institute	Budapest	archive	private	archival records, photos, manuscripts		media opposition, das
Archive of the Croatian Radio Television	Arhiv hrvatske radiotelevizije	Audiovisual archives	Audiovizualni arhiv	Zagreb	archive	public	films	Mario Koić	state control, media
LIBRARIES									
National and University Library	Nacionalna i sveučilišna knjižnica	Collection Foreign Croatia	Zbirka inozemna Croatia	Zagreb	library	public	publications (books, journals)	Željka Lovrenčić	exile and forbidden

Način rada

ISTRAŽIVANJE ZA STOLOM
(INTERNO ISTRAŽIVANJE)

E-MAIL
KORESPONDENCIJA

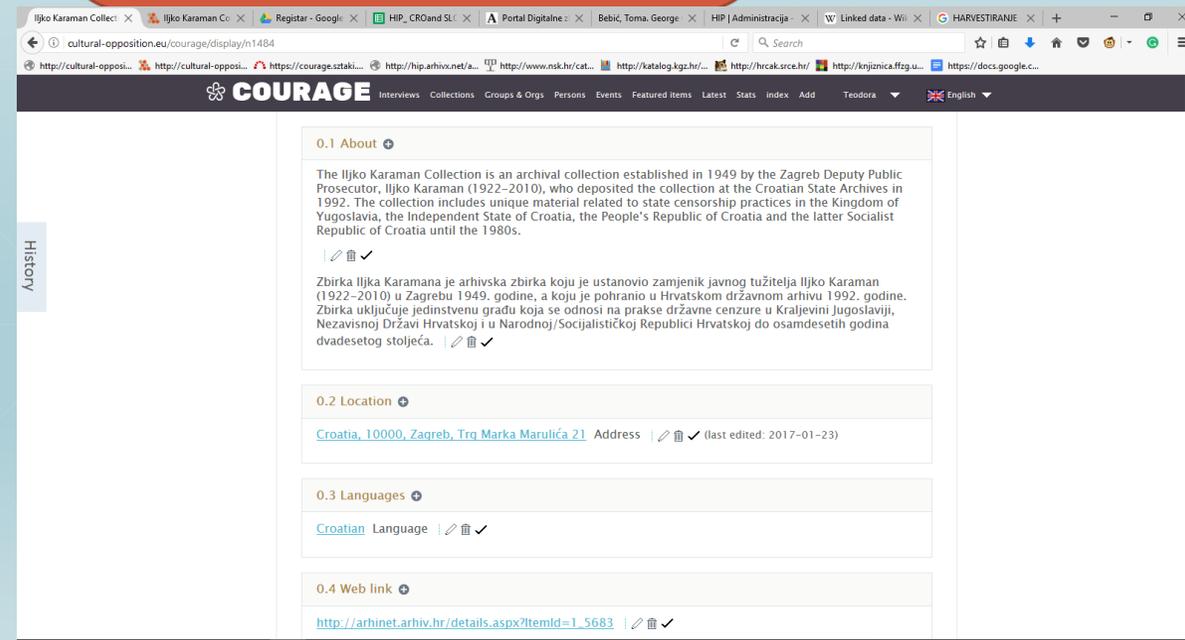
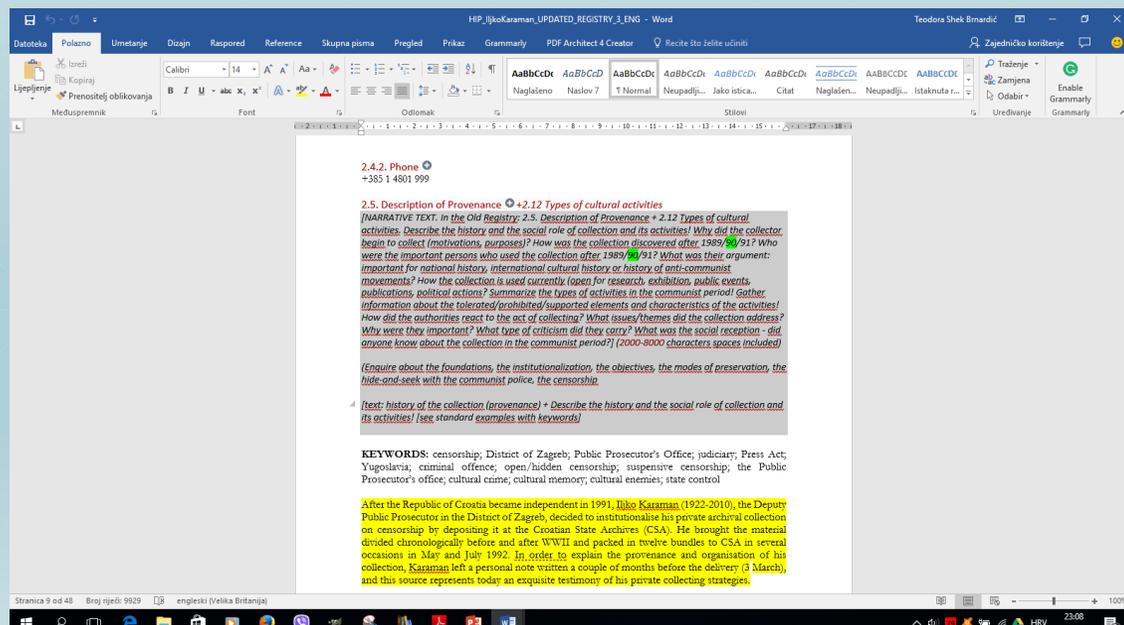
INTERVJU

Dva unosa i 7 koraka do objavljivanja opisa zbirke na mreži

REGISTAR U
WORD
DOKUMENTU

MREŽNI REGISTAR

ZBIRKA EXAT 51 I NOVE TENDENCIJE U ARHIVU TOŠO DABAC

[Admin Panel](#) | [Edit this individual](#) | [Delete this individual](#) | [Overview/Export](#)
Resource URI: <http://courage.btk.mta.hu/courage/individual/n7184>

Collections EXAT 51 and New Tendencies in the Tošo Dabac Archive

 | [Collection](#) | [Overview/Export](#)
[Courage](#) | [Illustrations](#) | [Notes](#) | [Status](#) | [Old Courage](#) | [Other](#) | [View All](#)

Status

[3\) To be checked centrally](#) Status | (last edited: 2016-11-23)

Assigned to

[Kerényi, Szabina](#) Input Control Manager | (last edited: 2016-11-23)

Entry created by (researcher)

[Bencetić, Lidija](#) Researcher in project | (last edited: 2017-02-13)

Last edited by

[Shek Brnardić, Teodora](#) National Task Manager (last edited: 2017-02-14)

Problems with this entry

Redmine issue(s) for this entry

ZBIRKA INOZEMNA CROATICA (NSK)

search courage:

GO

FOREIGN CROATICA COLLECTION

Share on Facebook

The Foreign Croatica Collection is the largest collection of books and periodicals published by Croatian authors in foreign countries. The Collection includes publications in many languages covering numerous issues on Croatia and the Croatian people, including those related to the socialist period. It is the most important collection in Croatia containing books by Croatian émigrés banned during the time of socialist Yugoslavia.

Location

Zagreb, Croatia

[Show on map](#)

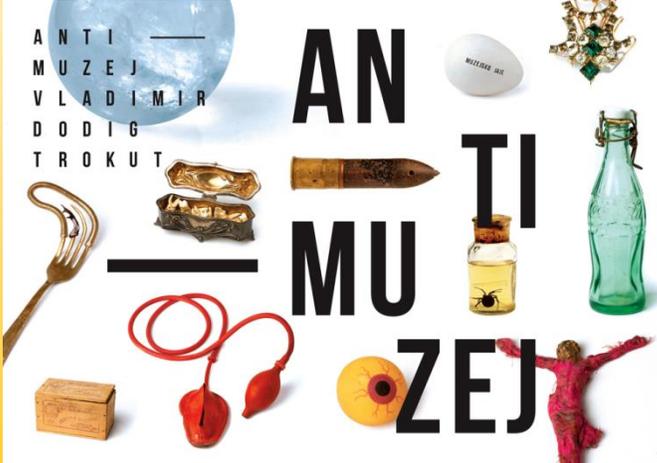
Languages

Croatian

English

German

ANTI-MUZEJ VLADIMIR DODIG TROKUT

Zbirka emigranta Jere Jareba – povezivanje s registrom

Thumbnail	Godina izdavanja	Zbirka	Naslov	Impresum	Godina izdavanja	Zbirka	ID	martina	Actions
	1991.	Jere Jareb						11.04.'17	[Info] [Share]
			Yugoslavia : the march 1991 demonstrations in Belgrade / Ivana Nizich.	New York : Human Rights Watch, 1991.	1991.	Jere Jareb	155996	11.04.'17 11.04.'17	[Info] [Settings] [Share] [Close] [Help] [Print]
			Croatian Radio Club "Voice of free Croatia" = Hrvatski radio klub "Glas slobodne Hrvatske" : 1969. - 1994., New York / [priredili Vinko Kužina, Ivo Krešan, Krunoslav Mašina].	[New York : Hrvatski radio klub, 1994?] ([s. l. : s. n.]	1994?]	Jere Jareb	155995	11.04.'17 11.04.'17	[Info] [Settings] [Share] [Close] [Help] [Print]
			Croatians in the Sudbury Centennial : [9th] Canadian-Croatian Folklore Festival, Sudbury Centennial, 1983 / [editorial board Ante Beljo ... et al.].	Sudbury : Croatian Folklore Federation of Canada = Hrvatsko-kanadski folklorni savez : ; Croatian Kolo and Tamburitza = Hrvatsko kolo i tamburica, 1983.	1983.	Jere Jareb	155994	11.04.'17 11.04.'17	[Info] [Settings] [Share] [Close] [Help] [Print]
			Foreign Affairs : an American Quarterly Review / editor Hamilton Fish Armstrong.		1966.	Jere Jareb	155993	11.04.'17 04.04.'17	[Info] [Settings] [Share] [Close] [Help] [Print]
			Misiones TOR : A magazine of the Missions of the Third Order Regular of Saint Francis / dgovorani P. Lino Temoerini.	Loretto, Pennsylvania : Franciscan, T.O.R. Missions; , 19--.	19--.	Jere Jareb	155992	03.04.'17 03.04.'17	[Info] [Settings] [Share] [Close] [Help] [Print]

Sekundarna literatura o kulturnoj opoziciji– povezivanje s registrom

Thumbnail	Naslov	Datum izdavanja	Zbirka	Tip građe	Vrsta građe	Identifikator	Teashek	Josip	Actions
	Ivan Aralica i "slučaj" nagrade Ivan Goran Kovačić godine 1985. / zbirka novinskih članaka	1985	Kulturna opozicija • Zbirka Ivana Aralice	tekst	časopis/novine	10455	teashek 09.03.'17 teashek 06.06.'16		3
	Ivan Aralica i "slučaj" filma "Život sa stricem" 1986. godine. / zbirka novinskih članaka		Kulturna opozicija • Zbirka Ivana Aralice	tekst	časopis/novine	10460	teashek 09.03.'17 teashek 06.06.'16		4
	Prošla sadašnjost : znakovi povijesti u Hrvatskoj / priredili Nenad Ivić, Vladimir Biti.					155898	teashek 09.03.'17 josip 01.03.'17		5
	Razgovor neugodni o "Tragediji hrvatske historiografije" / Zvonimir Kulundžić.					155916	teashek 09.03.'17 josip 08.03.'17		6
	Tragedija hrvatske historiografije : o falsifikatorima, birokratima, negatorima itd--- itd--- hrvatske povijesti / Zvonimir Kulundžić.					155912	teashek 08.03.'17 josip 08.03.'17		7

Sekundarna literatura o kulturnoj opoziciji– povezivanje s registrom

The screenshot shows a web browser window displaying the Indigo administration interface. The browser's address bar shows the URL `hip.eindigo.net/admin/?object=info&id=10052`. The page title is "Indigo - Administracija". The main content area displays the record for "Praxis: Marxist criticism and dissent in socialist Yugoslavia".

Praxis: Marxist criticism and dissent in socialist Yugoslavia

Naslov: Praxis: Marxist criticism and dissent in socialist Yugoslavia
Impresum: Bloomington ; ; London : Indiana University Press, cop. 1977.
Materijalni opis: XIX, 360 str. ; 22 cm.
Autor: Sher, Gerson S.
Zbirka: Kulturna opozicija
Jezik: hrv
UDK: 1(091)(497.1) • 323.22(497.1) • 141.82(497.1)
ISBN: 0253345928
URL datoteke: <https://libcom.org/files/Gerson%20S.%20Sher%20-%20Praxis.pdf>
Tip građe: tekst
Vrsta građe: knjiga
Napomena: Kazalo

Sažetak
A detailed study of the Yugoslav Marxist journal, Praxis, published in 1977.

From 1964 to 1975 a group of dissident Yugoslav Marxist intellectuals collaborated on, and identified themselves with, the philosophical journal Praxis. In the early 1950s, inspired by the official Yugoslav critique of the Soviet Union and a relaxed cultural atmosphere, they began to develop a radical interpretation of Marxian theory. These writers maintained that concepts appearing in Marx's early philosophical writings, especially praxis and alienation, formed the lifelong basis for his work of social criticism and remain applicable to all social formations.

The author examines the philosophical assumptions of the Praxis writers and the manner in which they applied these theories to an outspoken, yet thoroughly Marxist, critique of contemporary socialist systems. The relatively progressive Yugoslav system of workers' self-management, which has been viewed by orthodox Marxists of the Soviet bloc as a revisionist departure from Marxist-Leninist norms, is subjected to particularly close analysis by the Praxis Marxists; through their eyes, the achievements and failures of contemporary socialism are presented with clarity and force.

The author also describes how the Praxis heresy within a heresy brought its advocates into often intense conflict with Yugoslav authorities and how the group's fate was influenced by many of the major events of postwar Yugoslav history. Most dramatically, the recent crackdown on dissident activity resulted in the closing of Praxis itself and the ouster of eight of its contributors from Belgrade University in early 1975. Sher contends that the most important source of friction between Praxis and the League of Communists was the latter's perception that in its attempt to institutionalize Marxist criticism on the fringes of Party life, Praxis represented a direct challenge to the Party's ideological dominance and hence political viability.

The right side of the interface shows a PDF viewer displaying the cover of the book "PRAXIS: Marxist Criticism and Dissent in Socialist Yugoslavia" by Gerson S. Sher. The PDF viewer includes a "PDF Preglednik" button.

search courage

collections

education research exhibition film festival

training policy

Connecting collections

Cultural Opposition – Understanding the Cultural Heritage of Dissent in the Former Socialist Countries

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 692919. Horizon 2020 is the research and innovation programme of the European Union, which aims to secure Europe's leading role in producing world-class science. By combining research, industry and social impact, Horizon 2020 seeks ways to successfully meet societal challenges in Europe and beyond.

[image credits](#)

www.cultural-opposition.eu

www.hr.cultural-opposition.eu

FACEBOOK: COURAGE-POVEZIVANJE ZBIRKI

Facebook interface showing the profile of "Courage - Povezivanje zbirki".

Navigation: Stranica, Poruke, Obavijesti 1, Analitika, Alati za objavljivanje, Postavke, Pomoć

Profile Information:
Courage - Povezivanje zbirki
@couragecollections.hr

Post Content:
A collage of four historical photographs:
1. A man speaking at a podium during a public event.
2. A group of people, possibly children, gathered together.
3. A man speaking at a podium with a red backdrop that reads "1818-1968".
4. A large crowd of people marching with protest signs. Visible signs include: "STALIN", "FÜR EIN FREIES KROATIEN GEGEN EIN DIKTATORISCHES JUGOSLAWIEN", and "FREIHEIT FÜR TAUSENDE VON POLITISCHEN GEFANGENEN".

Interactions: Svidi vam se, Pratim, Podijeli, Saznajte više

Community Rating: 5.0 ★★★★★

STUDENTI PIŠU I ISTRAŽUJU POVIJEST KULTURNE OPOZICIJE, TESTIRAJU REGISTAR ...

...k-na-ljevici/679777375532602

teke - ownCloud [http://katalog.nsk.hr/...](http://katalog.nsk.hr/) [http://katalog.nsk.hr/...](http://katalog.nsk.hr/) HIP | Administracija - L... <https://courage.sztaki...> <http://cultural-...>

Ivan Supek - krivovjernik na ljevici

COURAGE - POVEZIVANJE ZBIRKI · 19. PROSINCA 2016 · Proštaro 29 puta

CRITICE IZ POVIJESTI KULTURNE OPOZICIJE U DOBA SOCIJALIZMA

"Meni je zapravo sama ideja pravog **komunizma** bila bliska, ali ne i ideja **boljševizma** zato što je bila zasnovana na diktaturi proletarijata samo u načelu, ali u stvari je bila **diktatura partije, jednopartijski sistem**. Smatrao sam da se ideja socijalne pravde ne može provesti bez jednakosti i slobode.

Prema tome, od početka sam bio u **opoziciji**, tako sam bio i partizan i antifašist i ako takav bio i u zatvoru nekoliko puta, a kad su njemački znanstvenici isposlovali da me se oslobodi, otišao sam u partizane. No u meni je bio **konflikt** i partizanima jer je cijela grupa s Titom i Vrhovnim štabom bila, u biti, **za boljševičku diktaturu**, revoluciju crvenih zastava.

U Hrvatskoj je, međutim, bila puno jača tradicija **HSS-a**, radičevštine i u njoj se nije govorilo ni o Marxu ni o Lenjinu, nego se govorilo o **višestranačju**. I to je bio taj permanentni konflikt u partizanima, između **boljševičke linije** koja se za vrijeme rata morala **prikriti**, jer smo u ratu bili zajedno sa saveznicima (ali u stvari su oni doista stvorili tu uspješnu **diktaturu** na način SSSR-a), dok smo mi u Hrvatskoj u **ZAVNOH-u** imali koncepciju koju su kasnije zastupali i Churchill i Stalin i Roosevelt, na Jalti između zapada i istoka." (Silva Kalčić, *Razgovor s Ivanom Supekom*, Zarec, 3. travnja 2008., str. 8)

Ivan Supek (Zagreb, 8. IV. 1915. – Zagreb, 5. III. 2007.) bio je hrvatski fizičar, književnik, filozof, humanist i akademik. Od mnogih hvaljen, ali i osporavan, Supek se može smatrati jednim od najzanimljivijih intelektualaca 20. stoljeća. Zbog svoje kritičnosti prema vlastima, nije bio omiljen ni u vrijeme socijalizma ni u vrijeme neovisne Republike Hrvatske. Ovdje ćemo se pozabaviti s tek najvažnijim crticama iz Supekova kulturnog neslaganja tijekom socijalističke ere.

Courage - Povezivanje zbirki · Connecting coll... · 8.540429749467366/714821355361537/?type=3&theater

te - ownCloud [http://katalog.nsk.hr/...](http://katalog.nsk.hr/) [http://katalog.nsk.hr/...](http://katalog.nsk.hr/) HIP | Administracija - L... <https://courage.sztaki...> <http://cultural-...>

Označi fotografiju · Mogućnosti · Podijeli

Datoteke - ownCloud [http://katalog.nsk.hr/...](http://katalog.nsk.hr/) [http://katalog.nsk.hr/...](http://katalog.nsk.hr/) HIP | A

aleksandr

Stranica · Poruke · Obavijesti · Analitika · Alati za objavljivanje

Svidja vam se · Pratim · Podijeli

"Naprijed" - prvi disidentski časopis u Hrvatskoj

22. siječnja

CRITICE IZ POVIJESTI KULTURNE OPOZICIJE U DOBA SOCIJALIZMA Sušob Jugoslavije sa SSSR-om 1948. doveo je do nastojanja jugoslavenski...

Objave

Courage - Povezivanje zbirki · Objavljuje Dino Staničić · 19. ožujka u 18:13 · @

KNJIŽEVNOŠĆU PROTIV REPRESIVNOG SUSTAVA

Aleksandr Isajevič Solženjcin (1918. – 2008.), ruski književnik i disident, istaknuti kritičar SSSR-a i komunizma, u svojim je djelima progovorio o problemima sovjetskoga režima i okrutnostima u sustavu GULag-a.

Od 1941. godine služio je u Crvenoj armiji, no ubrzo ostaje razočaran postupcima sovjetskoga vrha, osobito Staljinom. Nezadovoljstvo je iskazao u privatnom pismu upućenom prijatelju, međutim, to nije promaklo sovjetskim službama i Solženjcin je optužen za anti-sovjetsku propagandu, zbog čega je sljedećih osam godina proveo u raznim koncentracijskim logorima.

1962. objavljuje novelu »Jedan dan Ivana Denisoviča« u kojoj realistički prikazuje životne uvjete zarobljenika koncentracijskog logora. Sljedeće godine objavio »Matrjinino domaćinstvo«, a ta su dva naslova sve do 1989. godine bila jedina piščeva djela objavljena u Rusiji. Uskoro se ponovno našao pod ozbiljnom prisetrom KGB-a koji mu, između ostaloga, zaplijenjuje radove, pa pisac u tajnosti radi na svojim djelima i prosjeđuje ih na Zapad.

Godine 1989. izbačen je iz sovjetskog Sindikata pisaca, no već 1970. godine dobio je Nobelovu nagradu za književnost. Ipak, ne odlazi u Stockholm bojeći se da će mu povratak u zemlju biti onemogućen. Krajnju metodu KGB je iskušao 1971. godine, pri čemu je Solženjcin otrovan (vjerojatno ricinom), o čemu svjedoči više izvora.

Književnik je uspio preživjeti napad, a njegovo kapitalno djelo »Arhipelag Gulage«, objavljeno je u Parizu 1973. godine, iako je djelo napisano već u razdoblju između 1958. i 1968. godine.

Višesveščano je to dokumentarno svjedočanstvo o represivnom sustavu sovjetskih koncentracijskih logora, ali i kritika temeljnih slabosti sovjetskoga sustava, pri čemu autor vlastita iskustva povezuje s iskustvima drugih zarobljenika GULag-a. Djelo je osobito snažno odjeknulo u inozemstvu, rušeći i posljednje zablude o SSSR-u.

Rezultiralo je to deportacijom Solženjčina u Saveznu Republiku Njemačku 1974. godine, pri čemu mu je oduzeto sovjetsko državljanstvo. Književnik potom odlazi u Zürich, a onda i u SAD, gdje se zadržava sve do povratka u Rusiju, 1994. godine.

Dva besplatna knjige u digitalnoj formi: 208

COURAGE – POVEZIVANJE ZBIRKI

Kontakti za zbirke u Hrvatskoj i Sloveniji:

Dr. sc. Teodora Shek Brnardić (Hrvatski institut za povijest, Zagreb)

nacionalna koordinatorica

teashek@gmail.com

Dr. sc. Josip Mihaljević (Hrvatski institut za povijest, Zagreb)

zamjenik nacionalne koordinatorice

djibamihaljevic@gmail.com

www.cultural-opposition.eu

www.hr.cultural-opposition.eu